

Sygn. akt I C 331/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Sądu Rejonowego Magdalena Nycz-Łucjan

przy udziale Protokolanta Izabeli Gruszka-Wachowiec

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2017 roku

sprawy z powództwa J. C. przeciwko J. M.

o zapłatę

1. oddała powództwo
2. zasądza od powoda J. C. na rzecz pozwanej J. M. kwotę 634 (sześćset trzydzieści cztery) złote tytułem zwrotu kosztów procesu,
3. nakazuje pobrać od powoda J. C. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej kwotę 330 (trzysta trzydzieści) złotych tytułem zwrotu wydatków postępowania poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Sygn. akt I C 331/15

UZASADNIENIE

Ustalenie faktów uznanych za udowodnione:

Dnia 10 stycznia 2014 roku J. M. podpisała dokument zatytułowany „umowa o dochodzenie roszczeń” dotyczący zlecenia J. C., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Centrum (...) z siedzibą w B., dochodzenia roszczeń z tytułu wypadku komunikacyjnego w miejscowości H. O., który miał miejsce w lutym 2010 roku i w którym zginął mąż J. M. a ona sama doznała urazu rąk. Dokument ten przedstawił J. M. A. J., przedstawiciel J. C.. W egzemplarzu wręczonym J. M. nie wpisał on wysokości prowizji należnej J. C.. W egzemplarzu wręczonym J. C. określono wysokość prowizji w wysokości 25% od wszystkich świadczeń przyznanych zleceniodawcy w związku z realizacją umowy, której dokument dotyczył. Dokument powyższy zawierał postanowienie, zgodnie z treścią którego w przypadku odstąpienia przez zleceniodawcę od umowy lub jej wypowiedzenia w trakcie dochodzenia roszczeń zleceniobiorcy przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę w wysokości 5000 złotych obejmujące między innymi: wynagrodzenie za analizę stanu faktycznego i prawnego sprawy, wstępne ustalenie wysokości roszczeń, wstępne ustalenie uszczerbku na zdrowiu i niezależnie od powyższego wynagrodzenia zleceniobiorca zobowiązany był do pokrycia wszelkich udokumentowanych przez zleceniobiorcę wydatków związanych z realizacją umowy. Na zabezpieczenie wszelkich roszczeń zleceniobiorcy wynikających z umowy o treści wskazanej w dokumencie J. M. złożyła weksel in blanco. W treści dokumentu wymienionego na wstępie zawarte było postanowienie umowne upoważniające zleceniobiorcę do wypełnienia weksla na sumę wszelkich roszczeń wraz z odsetkami z klauzulą „bez protestu” ustalając płatność „za okazaniem” i wystąpienia do sądu o wydanie nakazu zapłaty. A. J. przedstawił J. M. możliwość uzyskania przez firmę prowadzoną przez J. C. kwoty pieniężnej na rzecz J. M. ze wskazaniem, że J. M. będzie zobowiązana do zapłaty jedynie w razie przyznania jej jakiegokolwiek świadczenia. Podkreślano, że co do zasady klient nie ponosi żadnych kosztów w związku z działalnością firmy (...) w razie braku przyznania jakichkolwiek kwot pieniężnych. Podkreślano

zasadę działania firmy polegającą na zapłacie przez klienta w chwili otrzymania odszkodowania (vide: dokument złożony przez powódkę k. 8, dokument złożony przez pozwaną k. 46, częściowo zeznania powódki k. 118-118v, zeznania świadka A. C. k. 115v-117).

Pismem ze wskazaną w jego treści datą sporządzenia 15 stycznia 2014 roku A. C., małżonek powódki, skierował do powódki „opinię prawną” (vide: k. 14-16v).

Dnia 20 stycznia 2014 roku oraz dnia 24 stycznia 2014 roku pracownik Centrum (...) nadał wniosek do Prokuratury Rejonowej w Białej Podlaskiej o nadesłanie odpisów dokumentów (vide: k. 9-10).

W piśmie z datą sporządzenia 20 stycznia 2014 roku, nadanym dnia 7 lutego 2014 roku J. M. skierowała do J. C. oświadczenie o rozwiązaniu i o odstąpieniu od umowy z dnia 10 stycznia 2014 roku o dochodzenie roszczeń oraz o uchyleniu się od skutków prawnych zawartej umowy (vide: k. 48-50)

Dnia 26 lutego 2014 roku w B. wypełniono weksel wystawiony jako in blanco przez J. M. na kwotę 5000 złotych płatną w B. bez protestu za okazaniem (vide: k. 11, 28). Pismem ze wskazaną w jego treści datą sporządzenia 5 sierpnia 2014 roku wezwano J. M. do wykupu weksla (k.12, potwierdzenie odbioru dnia 7 sierpnia 2014 roku k. 13v)

W pismach z datą sporządzenia 23 kwietnia 2014 roku, nadanym dnia 24 kwietnia 2014 roku oraz z dnia 18 sierpnia 2014 roku, nadanym dnia 22 sierpnia 2014 roku pełnomocnik J. M. odmówił J. C. zapłaty żądanych kwot jako nienależnych (vide: k. 51-54, 55-58)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dowodów. W niniejszej sprawie nie występowały dowody, którym Sąd odmówiłby wiarygodności i mocy dowodowej.

Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa:

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy w pierwszej kolejności należało ustalić czy strony procesu zawarły umowę o treści odzwierciedlonej w dokumencie złożonym przez powódkę (k.8). Pozwana w odpowiedzi na pozew powołała, iż na egzemplarzu umowy jej wręczonym brak było uzupełnienia w zakresie wysokości wynagrodzenia prowizyjnego zleceniobiorcy mimo jednoczesnego wskazania, iż umowę sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, co prowadzi do nieważności umowy (vide: odpowiedź na pozew k.38).

W odniesieniu do powyższego wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 66 § 1 k.c. konstrukcyjnie centralną pozycję w zakresie zawierania umów zajmuje oferta jako oświadczenie woli zawarcia umowy. W praktyce zasadnicze znaczenie ma ustalenie czy w ogóle do zawarcia umowy doszło (konsens), czy nie (dyspens), czyli czy między stronami istnieje zgoda co do tego, że zgodnie z ich wolą powstaje między nimi stosunek prawny – zobowiązanie (por. Z. Radwański, [w:] System, t. I, 1985, s. 591). Ocena tej kwestii wymaga w pierwszym rzędzie zbadania jaka jest treść oświadczenia zarówno oferenta, jak i oblata. W tym względzie konieczna jest wykładnia każdego z tych oświadczeń w świetle kryteriów przewidzianych w części ogólnej k.c., w szczególności art. 60 i 65 KC. Ustalenie treści czynności prawnej powinno z kolei być dokonywane w oparciu o art. 56 KC, stosownie do którego ową treść kształtuje nie tylko oświadczenie woli, lecz również ustawa, zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje.

Konsens jest stanem, w którym skutecznie złożono oświadczenia woli mające ten sam sens (niekoniecznie o tym samym brzmieniu), polegający na ustanowieniu określonej reguły (lub reguł) postępowania – *lex contractus* – lub innych skutków prawnych. Owe reguły postępowania lub skutki prawne są prawnymi następstwami zawartej umowy. D. jest brakiem konsensu. W konsekwencji braku zgodnej woli stron co do skutków czynności prawnej, nie dochodzi wówczas do zawarcia umowy.

W praktyce odróżnienie dyspensu od wad oświadczenia woli, w szczególności pozorności i błędu, może nastęrczać trudności. Zgodnie z proponowanym w doktrynie stanowiskiem dyspens dotyczy sytuacji, gdy strony stosują wspólne (powszechne) reguły językowe, lecz nie rozumieją ich jednakowo, co może tworzyć mylne przekonanie o zgodności woli, podczas gdy z pozornością mamy do czynienia, gdy strony nie stosują wspomnianych wspólnych reguł,

zaś swoim oświadczeniom woli przypisują szczególne znaczenie, ustalone między nimi. Rozróżnienie błędu od dyssensu jest łatwiejsze, gdy błąd dotyczy okoliczności zewnętrznych względem składającego oświadczenie woli, zaś nieprawidłowość dotyczy powstawania woli a nie jej wyrażenia. Oświadczenie woli jest ofertą jeśli określa co najmniej istotne postanowienia umowy, którą oferent pragnie zawrzeć tj: elementy przedmiotowo istotne umowy – essentialia negotii (tak Wolter, Prawo cywilne, 1999, s. 291; S. Rudnicki, [w:] Komentarz KC, ks. 1, 2011, art. 66, s. 337, s. 323; A. Brzozowski, [w:] Pietrzykowski, Komentarz 2011, t. I, art. 66 KC, Nb 10 i 15). W wypadku składania przez przedsiębiorcę oferty konsumentowi na ofercie spoczywa szczególny obowiązek dokładnego poinformowania adresata (konsumenta) o znaczeniu oferty (tak Z. Radwański, [w:] System PrPryw, t. 2, 2008, s. 321, Nb 8; E. Łętowska, Prawo umów konsumenckich, Warszawa 2002, s. 215 i n.).

Odnosząc powyższe do okoliczności faktycznych ustalonych w niniejszej sprawie należało uznać, iż strony nie złożyły zgodnych oświadczeń woli w zakresie elementów przedmiotowo istotnych zawieranej w trybie ofertowym umowy, tj: nie ustaliły zasadniczego świadczenia konsumenta czyli wysokości wynagrodzenia powódki. Podkreślić należy, iż pozwana zeznała że przedstawiciel powódki nie informował jej o wysokości prowizji i nie mówił o obowiązku pozwanej do zapłaty jakichkolwiek kosztów. W egzemplarzu umowy wręczonym pozwanej również brak wskazania wysokości wynagrodzenia należnego powódce (k. 46). Równie prawdopodobna jest zatem okoliczność iż w egzemplarzu umowy posiadanej przez powódkę wysokość prowizji została wpisana po podpisaniu tego dokumentu przez pozwaną a treść powyższego postanowienia nie odzwierciedla oświadczenia woli pozwanej w tym przedmiocie. Powyższe wątpliwości dotyczą zasadniczego świadczenia jednej ze stron umowy tj. zleceniodawcy a zatem należało przyjąć, że do zawarcia umowy w ogóle nie doszło brak bowiem możliwości ustalenia jaki był w tym zakresie zgodny zamiar stron w rozumieniu art. 65 §2 k.c. Skoro zatem nie doszło do zawarcia umowy między stronami to pozwana nie była zobowiązana do zapłaty kwoty wskazanej w §5 ust 3 umowy a wypełnienie weksla nastąpiło niezgodnie z porozumieniem wekslowym bo bez podstawy prawnej (brak zobowiązania po stronie pozwanej). Konsekwencją powyższego było uznanie powództwa jako niezasadnego.

W świetle powyższego bezprzedmiotowe stało się ustosunkowanie się do kolejnych podniesionych w odpowiedzi na pozew argumentów dotyczących oceny skuteczności odstąpienia przez pozwaną od umowy oraz jej oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych „zawartej umowy”.

Wypada wskazać także, że nawet przy przyjęciu, iż strony złożyłyby zgodne oświadczenia woli i zawarłyby umowę o treści odzwierciedlonej w dokumencie złożonym przez powódkę (k.8) – mimo, że w ocenie Sądu brak dowodu na przyjęcie powyższego- to postanowienie umowy zawarte w §5 ust 3, na podstawie której powódka żąda zapłaty od pozwanej kwoty wskazanej w pozwie należałoby uznać za niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385³ pkt 16 k.c. bowiem nakłada wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy pieniężnej na wypadek rezygnacji z wykonania umowy. Podkreślić należy także zachowanie powódki naruszające zasady współzycia społecznego tj: zasadę uczciwości a polegające na próbie domagania się zapłaty od pozwanej wynagrodzenia za „analizę stanu faktycznego i prawnego sprawy” na podstawie dokumentu k.14-16v, który nie dość że nie zawiera żadnych danych wskazujących na analizę konkretnego stanu faktycznego to został podpisany przez osobę nie posiadającą uprawnień do wykonywania zawodu radcy prawnego i sporządzania opinii prawnych w rozumieniu ustawy powołanej na wstępie omawianego dokumentu.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania uzasadnia, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania- art. 98§1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się: 34 złotych tytułem zwrotu opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa (k.45 i k. 114) oraz 600 złotych tytułem wynagrodzenia pełnomocnika pozwanej, będącego radcą prawnym. Wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej ustalono na podstawie art. § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349, ze zmianami) w zw. z § 21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804).

Rozstrzygnięcie w pkt 3 wyroku uzasadnia treść art. 83 ust 2 w zw. z art. 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2014.1025 j.t. późn. zm.) w zw. art. 98§1 k.p.c.

Z przedstawionych wyżej względów orzeczono jak w wyroku.